

418423

1904, 291-332

~~4173~~~~III~~

Aleg. 291

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie projektu ustawy o opodatkowaniu na rzecz gminy miasta Krakowa przedsiębiorstw, prowadzących ruch kolejowy na drogach tej gminy.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Krakowa, zamykająca od lat kilku budżety miejskie znacznymi niedoborami, była zmuszona niedobory te pokrywać pożyczkami chwilowemi, taka jednak gospodarka na dłuższą metę prowadzoną być nie może, bowiem zwiększające się coraz więcej potrzeby miasta we wszystkich kierunkach z jednej a postulaty publiczności stopniujące się w miarę postępu cywilizacji z drugiej strony, wymagać będą coraz obfitszego pokrycia, będą powodować coraz znaczniejsze niedobory dlatego, że rubryki dochodów nie tylko się nie zwiększają, ale owszem okazują stałą tendencję do pozostawania w jednakowym poziomie. Ta okoliczność zaprzeczyć się nie dająca, musi wywołać ten skutek, że równowaga budżetowa nigdy nie będzie mogła być utrzymana, a jeżeli, co z ustawy wynika i co do racjonalnej gospodarki należy, utrzymaną być musi, wywołać musi skutek ujemny, to jest dalsze pokrywanie niedoborów pożyczkami, za czem idzie nakładanie na mieszkańców coraz większych ciężarów pod postacią dodatków, które już dzisiaj w różnych występują kierunkach i wprost są nieznośnymi. Gmina miasta Krakowa tak jak inna Gmina wogóle jako jednostka autonomiczna posłannictwo swoje ustawami określone spełnić musi a do jego spełnienia i to spełnienia należytego musi mieć środki materyalne, bo to jest ten nervus rerum, który stanowi podstawę prawidłowego i z postępowaniem czasu zdążającego rozwoju.

Jeżeli zatem gmina miasta Krakowa, skazana na ustawiczne pokrywanie niedoborów budżetowych z pożyczek, szuka źródeł dochodów, któreby możliwie najmniej czuć się dawały ogółowi, a do źródeł takich należy niezaprzeczenie niskie opodatkowanie biletów, wydawanych przez przedsiębiorstwa, prowadzące ruch kolejowy na drogach gminy, to dziwić się żadną miarą nie można reprezentacji miasta Krakowa, ani jej też mieć tego za złe, że wniosła do Wydziału krajowego petycję, zdążającą do wyjednania u Wysokiego Sejmu ustawy, opodatkowanie biletów jazdy mającej na celu.

Wydział krajowy, rozważywszy sprawę, przychodzi z sprawozdaniem z 9. września 1904 LW. 87.392, w którym zamieszcza dotyczący projekt ustawy.

Sprawozdanie to wszechstronnie opracowane i na znajomości rzeczy oparte, Komisya administracyjna bierze za podstawę do wniosku, jaki Wysokiemu Sejmowi do uchwały przedkłada.

W sprawozdaniu zaznaczono i podniesiono wysokość stopy podatkowej, następnie ilość osób corocznie tramwajem elektrycznym się posługujących, wreszcie efekt finansowy z nałożenia podatku od biletów jazdy wynikający.

Podatek nałożyć się mający będzie wedle ścisłych obliczeń i dat statystycznych przynosił gminie miasta Krakowa okragło 45.700 K. t. j. sumę, która wprawdzie niedoboru budżetowego nie pokryje, ale w połączeniu z innymi źródłami dochodu, za którymi gmina miasta Krakowa się oglądać nie zaprzestała, przyczynić się może znakomicie do wyrównania a co najmniej do zmniejszenia niedoboru.

Z obliczeń dalej, stosując do biletu I. klasy podatek w kwocie 2 h. a do biletów II. klasy podatek w kwocie 1 h., wynika, że tytułem podatku tak na bilety I. jakoteż i na bilety II. klasy przypada po 20.000 K rocznie, resztująca zaś kwota 5.700 K przypada na książeczki abonamentowe, czyli że tak warstwy ludności I. klasą jakoteż warstwy II. klasą jeżdżące równo i równomiernie, mimo bardzo znacznej różnicy w cyfrach, będą opodatkowane.

Dwie kwestye pozostają jeszcze w każdym razie do rozwiązania a mianowicie:

1. czy podatek nałożyć się mający będzie uciążliwy i dla kogo?

2. czy przez zaprowadzenie podatku od biletów jazdy prawa krakowskiej Spółki tramwajowej kontraktem z daty Kraków 7. maja 1900 LR. 5.312 nabyte w jakikolwiek sposób naruszone lub uszczuplone zostaną.

Z pojęcia gminy i jej stosunku do mieszkańców gminę zamieszkujących wynikają dla członków gminy prawa do żądania tego wszystkiego, co egzystencję członków gminy umożliwia a zatem prawo żądania środków komunikacyjnych jak dróg czyli ulic odpowiednio urządzonych, szkół, oświetlenia, bezpieczeństwa życia i mienia i t. d.; z prawami atoli mieszkańców połączony jest obowiązek ich do dostarczania gminie, o ile ona własnego nie posiada majątku na te cele, środków do wykonania na gminie ciężających obowiązków.

Środki przez mieszkańców tj. członków gminy dostarczyć się mające, krystalizują się albo pod postacią dodatków gminnych a zatem podatku bezpośredniego, albo pod postacią podatków względnie dodatków konsumcyjnych, albo też pod postacią opłat za używanie pewnego rodzaju urządzeń w gminie zaprowadzonych i t. d.

Najłatwiejszym i możliwie najlżejszym podatkiem, wszystkich nieznacznie obciążającym jest podatek względnie dodatek konsumcyjny, dlatego też ten zazwyczaj najmniej bywa opugnowanym, mniej znośnym jest już podatek za użycie pewnych urządzeń w gminie istniejących a jak w danym wypadku od biletów jazdy koleją elektryczną, w każdym jednak razie jest on o tyle sprawiedliwym i znośnym, że dotyka tego, kto z urzędnia gminnego względnie w gminie istniejącego chce i może korzystać a nikt nie ma i nie może mieć prawa żalenia się na tego rodzaju podatek, bo go wedle własnej woli i chęci uniknąć może.

Dotąd naprowadzone okoliczności wykazują dosadnie, że opodatkowanie biletów jazdy nie jest ani krzywdzące ani uciążliwe a to tembardziej, ile że część ludności, której najwięcej trudno przychodziłoby podatek ten ponosić a zatem dzieci, ucząca się młodzież i robotnicy są w myśl §. 4. projektu do ustawy od płacenia podatku od biletów wolni, w ten zaś sposób znachodzimy odpowiedź na kwestyę wyżej pod 1. przytoczoną.

Trudniej ale w każdym razie łatwo przychodzi rozprawić się z drugą kwestyą, bo wedle twierdzenia protestu krakowskiej spółki tramwajowej w prezydyum miasta Krakowa zgłoszonego a Jego Excellencyi Marszałkowi kraju przedłożonego, gmina miasta Krakowa nie ma prawa wprowadzać podatku od biletów jazdy dla tego, że wprowadzenie tego podatku narusza kontrakt między gminą a Krakowskiem Towarzystwem tramwajowym zawarty, w szczególności zaś jest przeciwne art. XIII. i XVII. tego kontraktu.

Komisya administracyjna pomija milczeniem uwagi w prośbie z dnia 31. lipca 1904 l. 76.712 przez Krakowskie Towarzystwo tramwajowe wniesionej jako nie licujące z powagą a zastanowi się ściśle pod względem prawnym nad zarzutami przez Towarzystwo tramwajowe poczynionymi.

Towarzystwo tramwajowe opiera się na kontrakcie z daty Kraków 7. maja 1900 l. R. 5.312, przeciw kontraktowi zarzutu nie podnosi, zaczem uznaje, że kontrakt w myśl §. 869 u. c) powstał i strony obowiązuje, czego też i gmina miasta Krakowa nie zaprzecza.

Skoro ustalonym zostało niezaprzeczonem twierdzeniem stron obu, że kontrakt istnieje i obowiązuje, to zastanowić się należy przede wszystkim nad tem, czy gmina miasta Krakowa uwłącza w czemkolwiek przepisowi art. XVII. powołanego kontraktu, na który szczególnie Towarzystwo tramwajowe nacisk kładzie.

Artykuł ten brzmi: „Podatki gminne“. „Na czas trwania koncesyi będzie Towarzystwo akcyjne krakowska spółka tramwajowa, wolne od dodatków gminnych do wszelkich podatków rządowych stałych, a w szczególności od dodatków do podatku zarobkowego i dochodowego lub w miejsce tychże zaprowadzonego nowego podatku od przedsiębiorstwa, niniejszym kontraktem objętego, tudzież od dodatków do podatku gruntowego i domowo-czynszowego od przedmiotów będących własnością spółki i użytych wyłącznie na cele przedsiębiorstwa Zapłacone ewentualnie do kasy rządowej wyż wymienione dodatki gminne zwróci gmina miasta Krakowa Towarzystwu akcyjnemu. Towarzystwo akcyjne „Krakowska Spółka Tramwajowa“, wolne będzie od opłat gminnych a mianowicie od dodatku czynszowego i składki kwaterunkowej. Uwolnienie nie rozciąga się do podatków pośrednich i opłat niestałych, pobieranych od przedmiotów z poza rogatek do miasta sprowadzonych i do opłat pobieranych za wykonanie pewnych robót, nareszcie od wynagrodzenia za zaspokojenie pewnych potrzeb mieszkańców“.

Z dosłownego brzmienia powyższego artykułu jasno wynika, że mowa tam o świadczeniach względnie uwolnieniu od świadczeń natury publiczno-prawnej, że szczegółowo strony wymieniły wszystkie obowiązki prawa publicznego, do których Towarzystwo Tramwajowe mogło być pociągane a przecież z wyraźnej woli gminy miasta Krakowa od ponoszenia ich zostało zwolnione.

Tu jest zresztą ściśle zaznaczony stosunek między gminą miasta Krakowa a Towarzystwem Tramwajowem istniejący.

Ponieważ Towarzystwo Tramwajowe w proteście opiera się także na przepisie art. XIII. kontraktu i z niego wysnuwa w połączeniu z art XVII. zarzuty, przeto i z tym przepisem zaznajomić się należy.

Przepis ten mówi o utrzymaniu ulic i bruków a w końcowym ustępie brzmi: „Ponieważ gmina miasta Krakowa nie ma zamiaru z założenia kolei drogowej elektrycznej tworzyć dla siebie źródła dochodu i względ na łatwy i wygodny a niedrogi użytek tej kolei jest pierwszorzędnym, przeto gmina ani za używanie ulic i placów publicznych na budowę kolei ani za prowadzenie i utrzymanie ruchu kolejowego nie ustanawia żadnego wynagrodzenia a Towarzystwo akcyjne „Krakowska Spółka tramwajowa“ wyjąwszy ustanowioną powyżej roczną kwotę 3.000 złr. na utrzymanie bruków, do żadnych zresztą opłat na rzecz gminy miasta Krakowa z tytułu budowy i prowadzenia ruchu kolei drogowej elektrycznej nie będzie obowiązana“.

Obydwa te przepisy stanowią najściślej, do czego Towarzystwo Tramwajowe ma prawo, a do czego jest obowiązane, ta tylko jest między art. XVII. a XIII. różnica, że art. XVII. jak już nadmieniono, ma na myśli wyłącznie obowiązki prawa publicznego, zaś art. XIII. wylicza świadczenia, uprawnienia i obowiązki natury prywatno-prawnej.

Z naciskiem dalej podnieść należy, że obydwaj przepisy omawiają stosunki tylko miasta Krakowa i Towarzystwa Tramwajowego z wykluczeniem osób trzecich.

Z zaprowadzeniem podatku od biletów jazdy postać rzeczy zupełnie się nie zmienia, na Towarzystwo bowiem Tramwajowe nie zostają nałożone żadne obowiązki a natomiast przybywają trzecie osoby poza kontraktem stojące, które nie na zasadzie kontraktu, lecz na zasadzie ustawy, obowiązane będą niezależnie od Towarzystwa Tramwajowego płacić na rzecz gminy podatek, który praw Towarzystwa Tramwajowego do wynagrodzenia przewóz osób w niczem ani nie uszczupla ani też uszczuplać nie może.

Obowiązek trzecich osób do płacenia podatku jest natury publiczno-prawnej, który pod żaden przepis kontraktu z Towarzystwem Tramwajowem zawartego podciągany być nie może, tembardziej, że strony tego obowiązku w chwili zawarcia kontraktu nawet na myśli nie miały.

Towarzystwo Tramwajowe powołując się na przepis art. XIII. kontraktu, stoi na tem stanowisku, że kwoty przez trzecie osoby płacić się mające tytułem podatku są dodatkowymi świadczeniami, które przepis ten wyklucza, atoli stanowisko to jest mylne i bezpodstawne, bo gdyby tak w istocie być miało, co niezgodne jest z istotą zawartego kontraktu, to nastąpiłaby tak zwana nowacya, na zasadzie której kontrakt obecny musiałby być rozwiązany a nowy być zawartym, czego znowu od gminy miasta Krakowa domagać się nie może Towarzystwo Tramwajowe tak długo, jak długo gmina miasta Krakowa granic z Towarzystwem Tramwajowem zawartego kontraktu nie przekracza.

W ogóle zarzuty przez Towarzystwo Tramwajowe podniesione, jak z jednej strony są lekkomyślne, tak z drugiej strony pozbawione są wszelkiej prawnej podstawy, dlatego Komisya administracyjna mając na względzie przykry stan finansowy miasta i w przekonaniu, że nałożenie podatku na bilety jazdy kolei elektrycznej z biegiem czasu do równowagi budżetowej doprowadzić może, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ./. projekt ustawy.

Przewodniczący:
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:
Dr. Maiss.

Ustawa

z dnia w przedmiocie zezwolenia gminie król. stoł. miasta Krakowa na pobór podatku gminnego od biletów jazdy kolejami drogowymi w granicach tegoż miasta.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Gminie król. stoł. miasta Krakowa zezwala się na pobór podatku gminnego od biletów jazdy, względnie od legitymacyi uprawniającej do jazdy kolejami drogowymi, przeznaczonemi dla ruchu w obrębie gminy miasta Krakowa a prowadzonemi na gruntach ulic miasta.

§. 2.

Do uiszczenia podatku gminnego obowiązani są wszyscy ci, którym przedsiębiorstwo kolei drogowej wydaje bilet do jednorazowego, albo legitymacye do częstszego przejazdu koleją drogową.

§. 3.

Wysokość podatku gminnego wynosi:

a) od każdego zwyczajnego biletu jazdy I. klasą po 2 h, zaś II. klasą po 1 h;

b) od legitymacyi uprawniającej do częstszego przejazdu I. klasą 15%, zaś II. klasą 10% tej należitości, jaką pobiera przedsiębiorstwo za rzeczoną legitymacyę;

c) od legitymacyi uprawniającej do wolnej jazdy I. klasą na 3 miesiące 2 K, na 6 miesięcy 4 K, a na rok jeden 8 K; zaś II. klasą na 3 miesiące 1 K, na 6 miesięcy 2 K, a na rok jeden 4 K.

§. 4.

Wolne od podatku gminnego są bilety dla dzieci oraz legitymacye dla uczniów szkół publicznych i dla robotników.

§. 5.

Podatek gminny ściągać ma bezpłatnie odnośne przedsiębiorstwo kolei drogowej przy wydawaniu biletów jazdy względnie legitymacyi.

Ściągnięty w poprzednim miesiącu podatek gminny ma przedsiębiorstwo najpóźniej do dnia 15. następnego miesiąca wnieść do kasy gminy miasta Krakowa za urzędowym poświadczaniem odbioru.

Od podatku przez przedsiębiorstwo ściągniętego, lecz w powyższym terminie do kasy miasta nieodwiezionego, płacić ma przedsiębiorstwo 5% odsetki zwłoki biegnące od terminu ustanowionego dla odwiezienia podatku.

Dla ostatecznego obrachunku podatku ściągniętego w ciągu każdego roku, ma przedsiębiorstwo najpóźniej do końca marca roku następnego przedłożyć Magistratowi miasta swoje zamknięcia rachunków za rok poprzedni i dołączyć przytem wykazy ilości wszelkich biletów oraz legitymacyi.

Dla sprawdzenia wykazów powyższych przysługuje Magistratowi miasta prawo wglądania w zapiski oryginalne i księgi przedsiębiorstwa.

§. 6.

Przedsiębiorstwo kolei drogowej odpowiada gminie miasta Krakowa za należyte ściąganie podatku gminnego od biletów jazdy i legitymacyi przez rzeczono przedsiębiorstwo wydanych oraz za należyte odwiezienie tego podatku do kasy gminy miasta Krakowa.

§. 7.

Zaległy podatek gminny od biletów jazdy i legitymacyi ściągać będzie Magistrat w sposób przepisany dla ściągania podatków rządowych.

§. 8.

Bilety jazdy i legitymacye wydane przed wejściem w życie niniejszej ustawy wolne są od podatku gminnego.

§. 9.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 10.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i kolei żelaznych.
